

Krystian Czub

DOKUMENT WYZNACZAJĄCY KOMENDANTA TRANSPORTU KOLEJOWEGO Z POLAKAMI WRACAJĄCYMI Z TERENU NIEMIEC DO POLSKI W 1945 ROKU

W zbiorach Muzeum w Gostyniu pod sygnaturą 1072 znajduje się instrukcja wyznaczająca Stefana Lorka¹ cywilnym komendantem transportu kolejowego numer 8387 E z Polakami wracającymi z terenu Niemiec do Polski w 1945 roku. Dokument wystawiono w miejscowości Traunstein² w Ba-

¹ Stefan Lorek (1912-1993) – z zawodu kowal, od najmłodszych lat uczestniczył w życiu kulturalnym swojego środowiska, występował w przedstawieniach i zespołach śpiewaczych, w latach 1929-1938 był członkiem chóru „Harmonia” w Dubinie. W czasie okupacji niemieckiej przebywał na robotach przymusowych na terenie Rzeszy. Po powrocie do Polski podejmował w kolejnych latach prace sezonowe podczas kampanii cukrowniczych w Cukrowni w Gostyniu. Wraz z Feliksem Waldą zorganizował tutaj zespół śpiewaczy (1946), który dał początek gostyńskiemu chórowi „Dzwon”. W latach 1952-1960 pracował w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w Goli, gdzie w 1954 roku założył chór mieszany im. Karola Kurpińskiego. Przez dwa lata był jego prezesem i dyrygentem. W 1977 roku podjął pracę w Wielkopolskiej Hucie Szkła w Gostyniu w charakterze ślusarza-montera. Przez 11 lat był prezesem, bibliotekarzem i kronikarzem chóru „Dzwon”. Był też członkiem Zarządu X Okręgu Wielkopolskiego Związku Śpiewaczego. Od 1983 roku pełnił funkcję wiceprezesa Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Związku Chórów i Orkiestr w Lesznie, a później godność prezesa honorowego. Był radnym miejskim i powiatowym. Posiadał wiele odznaczeń i wyróżnień. W 1989 roku Rada Miejska w Gostyniu przyznała mu „Laur Gostynia” – F. G l u r a, *Ostatnie pożegnanie. Stefan Lorek*, „Gazeta Gostyńska” 1993, nr 7, s. 44; T. P a p r o c k i, *Stefan Lorek, „Przyjaciel Ludu”* 1996, z. 1/2, s. 38-39.

² Zob. <https://tnijurl.com/d6fa65f90c5/>; <https://tnijurl.com/ecfc878ba1eb/> [Dostęp: 4 stycznia 2024 roku].

U.N.R.R.A.
 Dyrekcja Traunstein
 Team 159
 C/O, G-5, 20 Corps
 A.P.O. 403

Traunstein, dnia 8 października 1945

P O C I A G No 8387 E

I N S T R U K C J A.

Pan L o r e k Stefan wyznacza się komendantem transportu Polaków wracających tym pociągiem do Polski. (Pociąg N 8387 E.)

1. Panu L o r k o w i Stefanowi powierza się w porozumieniu i na warunkach wzajemnej pomocy z Komendantem wojskowym pociągu por. Armii Amerykańskiej p. Evans, utrzymywanie należytej dyscypliny w pociągu i dbanie, by jadącym nic nie brakowało.

2. Następnie porucza się p. Lorkowi wyznaczyć komendantów poszczególnych wagonów i żądać od nich dziennych raportów, i pilnowania prawidłowego rozdziału żywności według ustalonych racyj.

3. Przy formowaniu pociągu i zajmowaniu wagonów p. Lorek winien w miarę możliwości uwzględniać stosunki rodzinne, towarzyskie i wiek jadących.

4. Obowiązkiem p. Lorka jest również dopilnować, by siostra Czerwonego Krzyża i jej współpracownicy dbali o warunki sanitarne w pociągu i współpracowali z personelem Czerwonego Krzyża Armii Amerykańskiej, towarzyszącym transportowi.

5. P. Lorek otrzymuje do dyspozycji żywność na 8 dni dla 1250 osób oraz komplet środków leczniczych pierwszej pomocy, ponadto 1250 pakietów czerwonego krzyża, które rozdzieli wspólnie z p. porucznikiem Evansem, wśród jadących.



Zina Hugo
 ZINA HUGO
 Dyrektor Team 159

MZG mt. mt. 1072

Dokument powołujący Stefana Lorka na komendanta pociągu Nr 8387 E wiozącego 1250 Polaków z Niemiec do Polski (1949)

warii, w rejencji Górna Bawaria, nieopodal austriackiego Salzburga. Spisany został w języku polskim, zapewne z przeznaczeniem okazania go polskojęzycznym pasażerom pociągu. Wystawcą jest U.N.R.R.A [United Nations Relief and Rehabilitation Administration, UNRRA, w tłumaczeniu z języka angielskiego Administracja Narodów Zjednoczonych do spraw Pomocy i Odbudowy, często również Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Pomocy i Odbudowy] Dyrekcja Traunstein Team 159. Dokument ten Stefan Lorek osobiście przekazał do gostyńskiego Muzeum 17 sierpnia 1976 roku.

Transport wyruszył 8 października 1945 roku z Traunstein do Dziezic na terenie Polski. Pociąg niemal 10 dni trzymany był na granicy niemiecko-czechosłowackiej. Ostatecznie do celu dotarł 25 października 1945 roku. Tutaj wszyscy podróżni otrzymali karty repatriacyjne i mogli udać się do własnych domów.

Obowiązkiem cywilnego komendanta pociągu numer 8387 E była opieka nad grupą 1250 Polaków, głównie więźniów i wywiezionych na przymusowe roboty, którzy po zakończeniu działań wojennych oraz podpisaniu stosownych umów międzynarodowych mogli powrócić do Polski. Stefan Lorek miał w tym zakresie współpracować z wojskowym dowódcą transportu, porucznikiem Evansem z Armii Stanów Zjednoczonych i pracownikami Czerwonego Krzyża. Do kompetencji cywilnego komendanta pociągu należało: rozmieszczenie podróżnych w pociągu, utrzymanie dyscypliny pośród nich, wyznaczenie komendantów poszczególnych wagonów, żądanie od nich dziennych raportów i pilnowanie prawidłowego rozdziału żywności.

Prezentując treść dokumentu, zachowano pisownię oryginalną.

U.N.R.R.A.
Dyrekcja Traunstein
Team 159
C/O, G-5, 20 Corps
A.P.O. 403

Traunstein, dnia 8 października 1945

P O C I A G N o 8 3 8 7 E

I N S T R U K C J A

Pan L o r e k Stefan wyznacza się komendantem transportu Polaków wracających tym pociągiem do Polski. (Pociąg N 8387 E.)

1. Panu L o r k o w i Stefanowi powierza się w porozumieniu i na warunkach wzajemnej pomocy z Komendantem wojskowym pociągu por.

Armii Amerykańskiej p. Evans, utrzymywanie należytej dyscypliny w pociągu i dbanie, by jadącym nic nie brakowało.

2. Następnie porucza się p. Lorkowi wyznaczyć komendantów poszczególnych wagonów i żądać od nich dziennych raportów, i pilnowania prawidłowego rozdziału żywności według ustalonych racyj.

3. Przy formowaniu pociągu i zajmowaniu wagonów p. Lorek winien w miarę możliwości uwzględniać stosunki rodzinne, towarzyskie i wiek jadących.

4. Obowiązkiem p. Lorcka jest również dopilnować, by siostra Czerwonego Krzyża i jej współpracownicy dbali o warunki sanitarne w pociągu i współpracowali z personelem Czerwonego Krzyża Armii Amerykańskiej, towarzyszącym transportowi.

5. P. Lorek otrzymuje do dyspozycji żywność na 8 dni dla 1250 osób oraz komplet środków leczniczych pierwszej pomocy, ponadto 1250 pakietów czerwonego krzyża, które rozdzieli wspólnie z porucznikiem Evansem, wśród jadących.

Zina Hugo
Dyrektor Team 159